

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) ประเภทการศึกษาเชิงสำรวจ (survey study) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และคณะกรรมการศูนย์วัฒนธรรมในวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือที่มีบทบาททางด้านการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของชาติ เพื่อจะได้ทราบว่าวิทยาลัยครูใดค้ำเน้นบทบาททางด้านนี้ มากน้อยเพียงใด มีลักษณะการดำเนินงานและอุปสรรคปัญหาอย่างไร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดสรรงบประมาณ การจัดหลักสูตรและการจัดกิจกรรมให้นักศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และคณะกรรมการประจำศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือ 8 แห่ง คือ วิทยาลัยครูเชียงราย วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูลำปาง วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ วิทยาลัยครูพินุดสงคราม (พินุดโลก) วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ วิทยาลัยครูกำแพงเพชร และวิทยาลัยครูนครสวรรค์ ซึ่งเป็นผู้กำลังปฏิบัติราชการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525

กลุ่มตัวอย่างได้แก่

1. กลุ่มผู้บริหารทางด้านวิชาการ ระดับหัวหน้าคณะวิชาขึ้นไป ได้แก่ หัวหน้าคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หัวหน้าคณะวิชาครุศาสตร์ หัวหน้าคณะ

วิชาวิทยาศาสตร์ รองอธิการฝ่ายบริหาร รองอธิการฝ่ายวิชาการ รองอธิการฝ่ายกิจการนักศึกษา และอธิการ โดยใช้ประชากรทั้งหมด รวมจำนวน 56 คน

2. กลุ่มอาจารย์ผู้สอน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยยึดเอาวิชาที่สอนซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทั้ง 5 สาขา คือ สาขาศิลปะ สาขามนุษยศาสตร์ สาขาช่างฝีมือ สาขากีฬาและนันทนาการ และสาขาคหกรรมศิลป์ สาขาละ 3 คน รวมจำนวน 120 คน

3. กลุ่มคณะกรรมการประจำศูนย์วัฒนธรรมของแต่ละวิทยาลัย ระดับตั้งแต่ หัวหน้าฝ่ายขึ้นไป ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายวัฒนธรรมสัมพันธ์ หัวหน้าฝ่ายหอวัฒนธรรม หัวหน้าฝ่ายฝึกอบรม หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่ หัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนา เลขานุการศูนย์วัฒนธรรม รองประธานศูนย์วัฒนธรรม และประธานศูนย์วัฒนธรรม โดยใช้ประชากรทั้งหมด รวมจำนวน 64 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งสิ้นจำนวน 240 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม ความเป็นมาทางค่านิยมวัฒนธรรม นโยบายวัฒนธรรมของชาติ นโยบายการดำเนินงานค่านิยมวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการและของกรมการฝึกหัดครู จากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2. ส่งแบบสอบถามให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูเขียนบรรยายถึงวิธีดำเนินการทำนุบำรุงรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมตามที่วิทยาลัยได้กระทำ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่วิทยาลัยครูได้ประสบ จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมลักษณะการดำเนินงานค่านิยมวัฒนธรรมตามนโยบายทางวัฒนธรรมของสำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ คือ ลักษณะการดำเนินบทบาทค่านิยมวัฒนธรรมในรูปของการส่งเสริม การเผยแพร่ การปลูกฝัง การฟื้นฟู และการจรรโลงรักษา โดยสร้างเป็นแบบจัตวาเรียงลำดับความสำคัญและแบบ

มาตราส่วนประเมิน (rating scale) 4 ช่วง ส่วนแบบสัมภาษณ์เป็นแบบบันทึกข้อมูลตามคำให้สัมภาษณ์ ซึ่งครอบคลุมลักษณะการดำเนินงานบทบาททางวัฒนธรรมทั้งที่กล่าวมาแล้ว

3. หากความเที่ยงตรงทางเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น โดยขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวัฒนธรรม จำนวน 7 ท่าน ให้ความตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่านคือ อาจารย์พะยอม แก้วกำเนิด อธิบดีกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ศาสตราจารย์ ดร.พิทยา สายบุญ ผู้อำนวยการโครงการคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ ดร.เจตนา นาควัชระ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร รองศาสตราจารย์ ธนุ บุญยรัตพันธ์ ผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ดร.วีระ บำรุงรักษา ผู้อำนวยการกองวิจัยและแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรธ เลิศพิริยะกุล อธิการวิทยาลัยครูจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี และ ศาสตราจารย์ กระแสร์ มาลาภรณ์ ผู้อำนวยการโครงการวัฒนธรรมสัญจร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

4. หากความเชื่อมั่น (reliability) เมื่อผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วมาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับอาจารย์ในวิทยาลัยครูนครสวรรค์จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of Alpha) ของ Cronbach โดยมีสูตรดังนี้¹

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{S_1^2}{S_x^2} \right)$$

เมื่อ r_{tt} = ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n = จำนวนข้อในแบบทดสอบ

S_1 = ความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของข้อสอบทั้งหมด

¹ บุญธรรม กิจปรีตาบริสุทธิ์, ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : หจก.การพิมพ์พระนคร, 2524), หน้า 134.

และจากการแทนค่าในสูตร ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม .839654

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งในด้านการเรียบเรียง และการใช้ภาษารวมกับอาจารย์ที่ปรึกษา จนได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมี 2 ชุดคือ

1. แบบสอบถาม
2. แบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามที่ใช้เป็นแบบเลือกตอบ (check list) และแบบปลายเปิด (open ended)

ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นในด้านลักษณะงานและวิธีดำเนินการของการจัดกิจกรรมทางค่านิยมธรรมของวิทยาลัยในรอบปีการศึกษา 2525 โดยใช้วิธีเรียงลำดับความสำคัญของลักษณะงานและวิธีดำเนินการ

ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมทางค่านิยมธรรมของวิทยาลัยในรอบปีการศึกษา 2525 แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1. การดำเนินกิจกรรมทางค่านิยมธรรมในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 ช่วง

2. กิจกรรมที่วิทยาลัยจัดแล้วได้รับความสนใจและความสำเร็จมากที่สุด ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 4 เป็นปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาททางค่านิยมธรรมของวิทยาลัยในรอบปีการศึกษา 2525 โดยแบ่งเป็น 5 ด้านคือ ด้านการดำเนินงาน และวิธีการทำงาน ด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย ด้านบุคลากร ด้านปัญหาและอุปสรรคด้านวิชาการ และด้านปัญหาทั่วไป ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ช่วง

แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (check list) และแบบปลายเปิด (open ended)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมทางค่านิยมธรรมที่วิทยาลัย ได้จัดให้มีขึ้นในปีการศึกษา 2525 ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาททางค่านิยมธรรมของวิทยาลัยในปีการศึกษา 2525 ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

การรวบรวมแบบสอบถาม

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ยังวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือทั้ง 8 แห่ง โดยขอให้หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการในการแจกและรวบรวมแบบสอบถามแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดมีจำนวน 240 ชุด และได้รับการตอบกลับมา 198 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.50 ส่วนแบบสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายกิจการนักศึกษา และประธานศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัย รวม 4 แห่งด้วยตนเองคือ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูลำปาง วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ และวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม (พิษณุโลก) ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างของวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือตอนบนและเขตภาคเหนือตอนล่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง 198 ฉบับ มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นทางสถิติดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ แล้วหาค่าร้อยละ (percent) ของแต่ละรายการ และเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในค่านลักษณะงามและวิธีดำเนินการทางค่าน วัฒนธรรม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ แล้วคูณค่าน้ำหนักของแต่ละรายการ แล้ว หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) จากผลคูณของค่าความถี่และน้ำหนักค่านั้นจัดลำดับค่าความสำคัญ และเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นในการจัดกิจกรรมค่านวัฒนธรรม ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาททางค่านวัฒนธรรม วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ รายหมวด และรายตอน แล้ว เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง ซึ่งในการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) นั้น ผู้วิจัยยึดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.00 หมายความว่า มีการปฏิบัติกิจกรรมและมีปัญหา หรืออุปสรรคในการดำเนินงานค่านวัฒนธรรม มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติกิจกรรมและมีปัญหา หรืออุปสรรคในการดำเนินงานค่านวัฒนธรรม ค่อนข้างมาก

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติกิจกรรมและมีปัญหา หรืออุปสรรคในการดำเนินงานค่านวัฒนธรรม ค่อนข้างน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติกิจกรรมและมีปัญหา หรืออุปสรรคในการดำเนินงานค่านวัฒนธรรม น้อยที่สุด

ส่วนข้อมูลที่เกี่ยวกับกิจกรรมที่วิทยาลัยจัดแล้วได้รับความสนใจและความสำเร็จมากที่สุด ซึ่งลักษณะค่าความเป็นแบบปลายเปิดนั้น วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่แล้วคูณค่าน้ำหนักของแต่ละรายการที่ผู้วิจัยจัดแบ่งเป็นหมวดได้ แล้วหาค่าเฉลี่ยจากผลคูณของความถี่และน้ำหนัก ต่อจากนั้นจัดลำดับจากความสนใจและความสำเร็จ และเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

4. ส่วนแบบสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละในตอนที่ 1 ซึ่งเป็นสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ แล้วเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง ส่วนในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 คือ ลักษณะการจัดกิจกรรมและปัญหาหรืออุปสรรคนั้น เสนอเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. หาค่าร้อยละ ดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่าง}}{\text{จำนวนประชากร}} \times 100$$

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพื้นฐาน ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. ใช้ค่าสถิติวิเคราะห์โดยการหา S.D. โดยใช้สูตร

$$S.D. = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S.D. = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง